

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče št. 2.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE

Izaja 10. in 25. dne v mesecu.
Stane posamezna številka Din 2—, mesečno Din 4—, celoletno Din 48. — Za izdajo izvod po 1.— Din.
Oglasi po ceniku.
Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.
Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

Klerikalna reakcija.

Stanovanjska zaščita odpravljena. — Nad socialnimi zavodi komisariati. — Preganjanje in odpuščanje delavskih zaupnikov. — Zvišanje davka na ročno delo. — Rudarji brez posla. — Čudna »skrb« za brezposelne. — Proti Delavski zbornici. — Kaj poreče delavstvo?

Demokratska stranka je v zvezi z radikali odpravila vsako demokracijo v državi tedaj, ko je izdala znani »Zakon o zaščiti države«. Ker je bila brez zaslombe v ljudstvu, je terorizirala delavstvo z orjanskimi bandami.

Klerikalna stranka je pa v tej dobi pridobivala volilce iz vseh družabnih plasti s parolo:

za demokracijo in samoupravo!

Sedaj so pa klerikalci zlezli v vladu in dobili priliko, da pokažejo, kaj znajo delati. In po dveh mesecih njihovega vladanja moramo ugotoviti, da

klerikalci zvesto hodijo po stopinjah demokratov

in da jih skušajo v nasiljih še celo prekositi. V kratkem času svojega vladanja so dokazali, da niso nikak ljudska, nikak demokratična stranka, da so bila vsa njihova gesla o avtonomiji le volilne limanice. Dejanski obraz SLS je pa

Zaloška cesta.

Z Zaloško cesto so klerikalci vrgli delavstvo v preganjanja in posadili reakcijo na konja. In danes, leta 1927., so najvernejši čuvarji te reakcije.

Dr. Korošec je na ljubljanskem volilnem shodu 8. septembra rekel:

»Železničarji! Železničarje ponovno danes zagotavljam, da smo skušali popraviti, kar so drugi pred nami zakrivali in da smo prepričani,

da se bo dalo železničarjem vse nazaj dobiti, kar so jim prejšnje vlade vzele.«

In večina železničarjev je verjela in volila Korošca. — V vladi so pa klerikalci najprej odpustili

tajnika strokovne železničarske organizacije.

Še več! Na beograjsko anketo o komercializaciji železnic je

vlada prepovedala vstop železničarskemu tajniku!

Pod klero-radikali smejo govoriti le kapitalisti — železničarji imajo le pravico do stradanja.

»Slovenec« je v volilnem boju dne 8. septembra z velikimi črkami napisal:

»Brezstanovanjci! Edina stranka, ki je res mnogo storila za olajšanje stanovanjske bede, je bila SLS!«

In po volitvah je klerikalni minister izdal zakon, po katerem se bodo današnjim brezstanovanjem pridružili še tisoči novih nesrečnikov!

»Slovenec« z dne 8. septembra je z reklamno-kričnimi črkami oznanil veselo vest:

»Delavsko zavarovanje se bo izboljšalo! To je uspeh SLS.«

Po volitvah se pa to zavarovanje izboljšuje na ta način, da se postavlja komisarije, da se izroča Borze dela klerikalnim partizanom, da »Nar. Dnevnik«, ki podpira klerikalce, piše, da je današnje delavsko

zavarovanje za industrijo neznosno in da vodstvo SLS razpravlja o tem, da razpusti Delavsko zbornico, to je edino institucijo, v kateri odločujoče res izvoljeni zaupniki delavstva.

»Delavci, volite vsi SLS!« — In res jih je mnogo volilo na ta klerikalni poziv. Plačilo je že tu: Ministrstvo financ je izdalo okrožnico, po kateri naj bi odslej privatni nameščenci in kvalificirani delavci plačevali

11 odstotkov od svojih bornih dohodkov!

»Slovenec« je 8. septembra prinesel tudi ta-le poziv:

»Rudarji! Zakaj ne bi sami izvolili dr. Gosarja, da se bo moral ves vam posvetiti? Izvolite samo njega, pa boste imeli 20 poslancev, ki vas bodo morali braniti in podpirati!«

In danes so rudarji brez dela. TPD poljubno ustavlja delo v svojih rudnikih. Če bi železničarji ali rudarji jutri ustavili delo — bi klero-radikalna vlada takoj imela za nje — žandarmerijo in vojaštvo, kakor leta 1920. Proti TPD pa ne ukrene ničesar. — Pravilnik o rudarskem zavarovanju pa leži nerešen, ker slavna vlada ne ve, kam ga je založila.

»Delavci! Kdo je rešil ministrstvo socialne politike gotove likvidacije? — SLS. — Volite SLS!«

Tako laž smo čitali v volilnem »Slovcu«. Danes pa hočejo zava-

rovanje rudarjev prepustiti ministru šum in rud, železničarje generalu saobračaja, druge delavce pa trgovinskemu ministru. Resnično »skrb« za delavce se pa prepušča policijskemu ministru!

Sedaj pa ugotovimo še nekaj: Kdo je v parlamentu branil stanovanjske najemnike?

Kdo je nastopil za delavsko in brezposelno zavarovanje?

Kdo je interveniral za odpuščanje železničarskega tajnika sohr. Stanka?

Edino le delavski socialistični poslanec sohr. Petejan po naročilu naših razrednih strokovnih organizacij!

Delavci! Delavke! Ako imate oči, da vidite, ako imate v sebi moralno in čast, ako imate kaj ljubezni do svojih družin, storite že vendar eno:

Vsi v enotne strokovne organizacije!

Samo tarnanje in stokanje še ni nikoli pomagalo. Pa sam shod in resolucija tudi ne.

Vsa moč je v organizaciji!

Klerikalci pripravljajo nove krivice. Samo če bomo delavci organizirani, bomo lahko ubranili to, kar nam pripada.

Konec prepirom!

Slogo in sodružnost!

V organizacije!

Filip Uratnik:

Naše socialno zavarovanje in njegovi nasprotniki.

Ljubljanski »Narodni dnevnik« piše v svoji 271. številki, govoreč o socialnem zavarovanju delavcev in nameščencev, na uvodnem mestu naslednje:

»Že davno je tudi pri nas postalo tako zvano socialno zavarovanje samo veliko breme za delodajalce, ne da bi prineslo delojemalce onih dobrot, ki jih ti opravičeno pričakujejo. Zato je čas, da se tudi pri nas enkrat izpregovori o tej stvari odkrita beseda in to tembolj, ker živi slovenska javnost v nezdravi sugestiji, da je vse napredno in dobro, kar je posvečeno z imenom socialen.

V resnici pa je stvar taka, da je pri nas zelo malo socialne politike, zato pa tem več socialistične. Pravzaprav obstoji sploh samo socialistična in z neverjetno spretnostjo se atakira vsak, ki se ne strinja z vsakim eksperimentom naših socialnih politikarjev, kot reakcionarec in nazadnjak, pa čeprav je življenje že davno pokazalo, da so se vsi ti eksperimenti pošteno ponesrečili.

In ker je naša socialna politika le socialistična, ker služi samo agitacijskim namenom, zato je tudi tako malo realna in zato imajo tudi zavarovanci tako malo od nje. Dasi ravno velja to socialno zavarovanje Slovenije milijone in milijone, vendar ni nikjer pravega efekta, ker so upravni stroški neverjetno visoki. Skoraj bi moral dobiti človek utis, kakor da vse to naše socialno zavarovanje sestoji sploh samo zato, da imajo njegovi upravitelji zasigurate službe. A moglo bi se reči celo, da so na sedanjem stanju socialnega zavarovanja zainteresirani v prvi vrsti le razni strankarski agitatorji.

Tako »Narodni dnevnik«. Taka izvajanja bi morda ne zaslužila paznje in odgovora, ako bi bila osamljena. V resnici pa je postalo tako govorjenje in pisanje že izraz enega dela javnega mnenja.

Celo zelo vplivne osebe se izražajo često v podobnem smislu. Tako je napisal v od Ministrstva za šume in rude izdani, z bogatimi statističnim gradivom opremljeni, poloficijski publikaciji »Prilog proučava-

nja izvoza in uvoza šumskih produktov u Kraljevini S. H. S. za god. 1919—1925« inšpektor ministrstva za šume in rude ter honorarni profesor beograjske univerze, g. Milan Marinković, na str. LXII. in LXVI. te-le besede:

»Uz državne poreze tereti šumsku proizvodnjo u prvom redu visoka prinosa tarifa za osiguranje radnika u slučaju nesreće i bolesti. Ovi prinosi dostižu kod nekih poduzeća i 30 Din po 1 m³ prema 0-20 Din pre rata.«

In na drugi strani zopet:

»Proizvodni troškovi zauzimlju sve nepovoljniji razmer usled povećanja izvesnih troškova, naročito usled porasta fiskalnih opterećenja i prinosa za bolesničke blagajne.«

Politik od veljave, g. St. Radić, je branil in zastopal v Narodni skupščini ob priliki debate o Borzah dela približno iste misli, kakor so zapopadene v zgoraj citiranem uvodniku »Narodn. dnevnika«. Pri tem se je povzpelo celo do trditve, da se izda pri naših socialnih zavodih 84 odstotkov nabranih prispevkov za upravne stroške.

Pri takem položaju je potrebno, da se čuje enkrat o teh stvareh tudi drugi plat zvona. Zlasti pa, da se preverijo na podlagi konkretnih dejstev lahkomišljene trditve raznih voditeljev javnega mnenja in na odgovornih mestih stoječih mož.

II.

Da preidemo takoj na polje konkretnih dejstev.

Najprej naj navedemo na podlagi računskega zaključka Osrednjega urada za zavarovanje delavcev za leto 1926 nekaj podatkov o bolniškem in neugodnem zavarovanju v Sloveniji.

Za bolniško in neugodno zavarovanje se je zbralo v Sloveniji leta 1926 od 79.687 članov SUZOR-a 42,9 milijona dinarjev, in sicer 35,1 milijona dinarjev za zavarovanje zoper bolezen in 7,8 milijona dinarjev za zavarovanje zoper nezgode. Na vsakega zavarovanca je prišlo pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev 530,10, pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu pa 691,70 Din, povprečno 538,94 Din letnega prispevka. Od tega prispevka je šlo: Za bolniško zavarovanje 441,05 Din, za neugodno zavarovanje 97,89 Din. Od tega se je odračunalo okrog 230 Din zava-

rovanemu članu od plače, ostanek pa je nosil delodajalec.

Za upravne stroške bolniške panoge se je izdalo 81,44 Din od člana ali 18,47 odstot. celokupnega prispevka. Upravni stroški neugodnega zavarovanja so 13 Din na osebo.

V obliki podpovr bohinim delavcem in njihovim rodbinam se je vrnilo članom v bolniški panogi 36,76 odstotkov prispevka. Tudi v neugodni panogi je bil odstotek neposrednih povračil na ponesrečene zavarovance približno enak. Ostanek se je vporabil za zdravila, zdravilne in bolnice.

Ne da bi izrekli že tu kako mnenje o primernosti upravnih stroškov, mislimo, da moramo predvsem ugotoviti:

Da vračajo zavodi za zavarovanje delavcev, ki so v sklopu SUZOR-a, bolnim in poškodovanim delavcem in njihovim rodbinam v denarju na področju Slovenije letno okrog 16 milijonov dinarjev. Da izdajo za zdravilne, zdravila in bolnice letno okrog 15,5 milijona dinarjev. Da vlagajo letno trenutno nad 3 milijone dinarjev v sklad za kapitalno kritje neugodnega zavarovanja. Da znašajo upravni stroški za bolniško zavarovanje 6,1, za neugodno zavarovanje pa razen tega še okrog 1 milijona dinarjev, torej skupno okrog 7 milijonov dinarjev.

Bratovske skladnice, pri katerih so zavarovani v Sloveniji rudarska podjetja in težka kovinska industrija, so zbrale v Sloveniji leta 1926 od 14.400 članov: Za bolniško zavarovanje 11,2 milijona, za neugodno zavarovanje 1,6 milijona, za starostno zavarovanje pa 7,2 milijona dinarjev. Za vsakega zavarovanca se je plačalo bratovskim skladnicam 1370 Din prispevka in sicer 770 Din za bolniško, 110 Din za neugodno in 490 Din za starostno zavarovanje.

Bolniški prispevek je nenormalno visok, ker je plačevala bratovska skladnica v Trbovljah v svrhu gradnje nove bolnice dvojne prispevke, mora biti pa tudi sicer višji kot pri SUZOR-u, ker so zaposleni v teh obratih vajenci in ženske le v neznatnem številu.

Upravni stroški bolniškega zavarovanja so: 63 Din za zavarovanca in leto, neugodnega 7 Din, starostnega pa 8 Din.

III.

V koliko vpliva socialno zavarovanje na ceno produktov in na rentabiliteto podjetij?

Predpis davka na poslovni promet je znašal v Sloveniji leta 1925 42,1 milj. dinarjev, predpis dajatev za neugodno in

bolniško zavarovanje pa 38 milijonov dinarjev. Leta 1926 je bilo razmerje 37,1 : 42 milijonov dinarjev.

Iz tega bi sledilo, da so vsi izkupički v industriji in obrti obremenjeni s socialnimi dajatvami v povprečju z 1 odstotkom. Od tega se odbija 0,4 odstot. delavcem, 0,6 odstot. pa podjetnikom.

Konkretno je odstotek obremenitve tam, kjer se izda več za mezde in plače, večji, tam, kjer se izda zanje manj, pa manjši.

Ce se zde te številke komu visoke, jih naj primerja s sledečimi številkami: V Sloveniji porabimo za živila letno okrog 2500 milijonov, za pijače okrog 800 do 900 milijonov, za obleko in obuvene letno okrog 600 milijonov dinarjev, — skupno torej okrog 4 milijarde dinarjev. Tudi od tega dajemo za neugodno in starostno zavarovanje okrog 1 odstotka ali 40 milijonov dinarjev.

To je za osiguranje 80.000 delavcev, zavarovanih pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v boleznih in nezgodah!

Ali naše narodno gospodarstvo pri teh številkah res ne more najti kritja za hrano in zdravila tistim, ki so bolni? Ali bi se res ne moglo najti kritja za hrano onemoglih?

Naj navedemo še nekaj primerov, kako vpliva to na rentabiliteto posameznih večjih obrti in industrij.

V gospodarski in lesni industriji je zaposlenih v Sloveniji povprečno 10.000 delavcev. Ti plačajo za zavarovanje 5,5 milijona bolniškega in nad 1,3 milijona dinarjev neugodnega zavarovanja. Vrednost gozdne produkcije pa znaša gotovo 500 do 600 milijonov dinarjev. Povprečna obremenitev 1 m³ lesa, ki stane okrog 500 Din, znaša okrog 8—10 Din in ne more vplivati odločilno na rentabiliteto.

Ako bi znašala obremenitev 30 Din, kakor navaja to inž. Marinković, bi moral biti obremenjen 1 m³ lesa z mezdami za 375 Din, tako da bi znašala obremenitev z mezdami in socialnimi dajatvami nad 400 dinarjev!

Lesno in gozdarsko podjetje, ki bi obratovalo v tako neugodnih legah, da bi moralo izdajati toliko za mezde, bi res težko izhajalo. Pa ne radi socialnih dajatev, temveč zato, ker bi obratovali v legah, kjer se obratovanje radi lege več ne izplača.

V soboto, dne 24. decembra plačaj 52. teden

V soboto, dne 17. decembra plačaj 51. teden

Primerjajmo pa s to obremenitvijo lesne industrije drugo obremenitev, katere pa gospodarski krogi ne omenjajo tako pogosto kakor socialnih dajatev in nikdar v prvi vrsti. Zaloge se obračajo v lesni trgovini po inž. Marinkoviču manj nego enkrat na leto. Za v 1 m³ rezanega lesa investirano zalogo v rednosti 400 Din se plača obresti: ako je kapital po 5 odstotkov — 20 Din, ako je po 10 odstotkov — 40 Din, ako je po 15 odstotkov — 60 Din, ako je po 20 odstotkov — 80 Din.

Oblačilne obrti zaposlujejo drugih 10.000 delavcev našega zavarovanja in plačajo za bolniško zavarovanje okrog 2 milijona dinarjev. (K temu pride še nezgodni prispevek.) Vrednost njih produktov pa se more ceniti na 600 milijonov dinarjev. Obremenitev znaša tu 0,5 odstotkov. Ako ne bi bilo zavarovanja, bi mogel kalkulirati čevljar pri čevljih za cela 2 dinarja ugodneje, kar bi ga najbrže iz gospodarske krize ne rešilo.

Trgovino obremenjujejo socialne dajatve z okrog 0,5 odstot. — trgovci pa more 0,25 odstot. še odbiti. Tudi tu je primera z obrestno režijo pončna. Ta režija obremenjuje trgovino v posebno neugodnih slučajih s celimi 4—5 odstotki prodajne cene.

Tudi industrije so obremenjene s socialnimi dajatvami redko višje nego z 1 odstotkom izkupila.

Najvišja, a še vedno relativno mala je obremenitev v rudarstvu, ker prihajajo tam delavske mezde kot strošek sorazmerno visoko v poštve in ker imamo tam počete starostnega zavarovanja. A tudi te industrije socialna bremena ne bodo uničila. Vrednost premoga, izkopenega na leto v naših rudnikih, znaša 360 milijonov, izdatki za bolniško, nezgodno in starostno zavarovanje pa bo znašal, kadar odpadejo izredni prispevki za investicije bolniških blagajin, le 18 do 19 milijonov dinarjev, torej okrog 5 odstotkov. Ta bremena podražijo tona premoga za 10 Din. Ako pa bo odpadel izredni prispevek za sanacijo zavarovanja (za stare rentnike), se bo znižala ta dajatev na 3,9 odst. od vrednosti premoga.

Socialne dajatve dosegajo v tej industriji — polovico izkazanih prebitkov.

Za same upravne stroške socialnega zavarovanja izda (ako računamo te izdatke z 90 Din na osebo):

Podjetje z	na leto dinarjev:
5 delavci	450
10 "	900
50 "	4.500
100 "	9.000
300 "	27.000
1000 "	90.000

Pocenitev upravnih stroškov bi mogla znašati samoobsebi razumljivo le en del te vsote. (Zavarovanje bratovskih skladnic za okrog 20 odstotkov ceneje.) Polovico upravnih stroškov pa nosijo pri tem še delavci.

Iz tega je razvidno, kako deplasirano je, ako spravljamo problem pocenitve upravnih stroškov pri delavskem zavarovanju v zvezo z gospodarsko krizo in zboljšanjem rentabilnosti posameznih gospodarstev.

Kakor je treba povsod štediti in tudi tukaj, kar, tudi mi ob vsaki priliki naglašamo, tako ne moremo dovolj ostro poudariti: **Dobički iz te štednje bodo za posamezni gospodarski obrat majhni.**

Vezanje štednje z gospodarsko krizo ustvarja nevarne iluzije. Posledica teh iluzij bi lahko bila, da bi se poseglo po materijelnih dajatvah za bolezen in onemoglost, da bi efekt štednje za posamezna gospodarstva ne bil tako smešno nizek.

Mnogi hočejo zavestno zadeti te materijelne dajatve, govore pa o upravnih stroških, ker je to bolj humano, kakor pa odrekati bolnim delavcem, ki si pri 1000 D mesečne plače niso mogli zbirati prihrankov, pravico do kruha in zdravil.

IV.

Tu ne morem reči drugega, kakor ponoviti to, kar sem rekel na 4. skupščini Delavske zbornice za Slovenijo.

Z izgovori na gospodarsko krizo pa se ni nastopalo zadnje čase samo proti predlogom, ki imajo za cilj zaščito delavstva, temveč se je hotelo s temi argumenti delati celo proti zavarovanju delavcev. Trdilo se je, da je starostno zavarovanje, kakor ga predvideva zakon, vsled gospodarske krize neizvedljivo. Povdarjam, da se nobene vrste delavskega zavarovanja s takimi izgovori ne bi moglo odklanjati. Ali naj živi tisti, ki prodaja svojo delovno silo, samo tako dolgo, dokler je sposoben za

delo? Ali je mogoče pustiti človeka, da lakote umre, kadar postane bolan, onemogel in star? Če si ne upamo postaviti tega principa, ali naj postavimo princip, naj dela delavec, dokler je zdrav, v mestu in tovarni za plačo, od katere si za svojo starost ne more ničesar prihraniti, ko postane star, naj pa gre v svojo domovinsko občino, navadno v kmečko občino, in se pusti vzdrževati od poljedelskega prebivalstva, ki samo ne živi v izobilju in ga ni dolžno vzdrževati. Če je tako starostna oskrba obrtnega industrijskega delavstva važen problem za to delavstvo, ni nič manj važen problem tudi za kmečko prebivalstvo, na katerega ob neurejenih razmerah bremena starostne oskrbe tako često padajo, medtem ko se jih obrtna ter industrijska podjetja, ki so jih dolžna nositi, otrsajo.

V.

Če zavračamo tako z vso odločnostjo tendence, ki gredo za poslabšanjem delavskega zavarovanja, si ne zapiramo oči pred tem, da bi bilo naše socialno zavarovanje lahko še boljše kakor je.

Ni sicer res, da daje naše socialno zavarovanje manj, nego je dajalo pred vojno. Ono daje več. Gola izmišljotina so fantastične pripovedke o višini upravnih stroškov. Res pa je, da so ti upravni stroški nekoliko večji, nego so bili pred vojno.

Izdatki, ki jih dajejo za upravo skrajno škodljive in pod najboljšimi pogoji poslujoče Bratovske skladnice, nam kažejo tu na meje mogočega.

Pri tem je treba upoštevati, da vrši danes upravni aparat delavskega zavarovanja mnogo, česar pred vojno ni vršil. Naj navedem samo eno. Njegov vzoren statističen oddelek ni važen le za socialno zavarovanje. To delo je širše važnosti in je nekak nadomestek za delo, ki ga pri nas državni statistični uradi ne vrše. Dalje je treba vzeti v obzir, da je bila pri nas pred vojno četrtina blagajn v reziji industrijskih obratov. Upravni stroški teh obratov v predvojni statistiki ne prihajajo prav do izraza. Končno so predvojne bolniške blagajne svoje osobe često tako slabo plačevale, da se ne more iskati na tem vzgledov. A pri vsem tem — smo tudi mi mnenja, da je treba v našem zavarovanju omejiti nepotreben birokratizem in štediti in štediti. Kdor hoče pri tem pomagati, naj bo dobrodošel, — če nima pri tem drugih namenov.

Baje so tudi delavci-zavarovanci sami proti zavarovanju. Morda so res.

Morda so res proti njemu, če se dogajajo slučaj, da zdravnik v bolniški blagajni tako zelo drugače postopa, kakor bi postopal v svoji privatni praksi. Taki slučaj se na žalost dogajajo.

Morda so, kadar se pritožujejo čez prepočasno in prebikratično poslovanje svojih bolniških blagajn.

Morda so, ako znaša njih zaslužek komaj 700 Din, kar povzroča, da mislijo le preradi na potrebe dneva in pozabljajo na morda mnogo važnejše in nujnejše potrebe bodočnosti.

Kdor pa se na take pritožbe sklicuje in misli, da bi se moralo radi tega bolniško zavarovanje odpraviti ali omejiti, naj vpraša delavce takrat, ko bi se zavarovanje odpravilo, ko bodo v boleznih brez sredstev in bolniške pomoči, ali so res proti zavarovanju. Takrat bo dobil pravi odgovor in bo razumel to, česar morda danes ne razume: Da je potrebna velika mera čizma zato, da se jemlje večje ali manjše nezadovoljstvo z zavarovanjem za dokaz, da je delavstvo proti zavarovanju.

So predstavniki delodajalcev, predstavniki industrije in obrti, ki skušajo izrabiti čas gospodarske depresije za to, da bi prevallili skrb za svoje bolne, pohabljeni in invalidne delavce raz ramen podjetij, v katerih so ti delavci delali, na ramena gospodarskih edinic, kjer ti delavci, ko so bili zdravi, niso delali, edinic, kjer je manj bogastva a več človečanstva.

Če so taki poizkusi realna gospodarstva prizadevanja, potem rešuje tisti, ki meče sopotnike-brodolomce iz rešilnih čolnov, da bi se v njih sam udobneje vozil, realno brodolomec.

Mi smo trdno uverjeni, da je ogromna večina predstavnikov trgovine in obrti ter ogromna večina poslodavcev samih daleč od take mentalitete.

Upamo, da si bodo tako zastopanje svojih interesov ti interesi sami prepovedali.

Če bi si pa ne, potem vsaj ne more biti naloga misleče politične javnosti, da bi dajala takim stremiljenjem oporo.

Po zavarovanju zoper starost so pa deljeni v šest kategorij, ker pridejo v I. kategorijo strelni mojstri in pazniki. Število spadajočih v posamezne kategorije je sledeče: I. kat. pazniki 313, II. kat. kopači 3920, III. kat. starejši vozači 549, IV. kat. mlajši vozači in pomožni delavci 1148, V. kat. ženske in mladoletni 1093, VI. kat. vajenci 13. Tako je bilo zaposlenih koncem leta 1926 — 7627 delavcev.

Z ozirom na omejeni prostor hočem danes obravnavati samo problem oženjenih. Ker je povsod, tako tudi pri TPD, običaj, da pridejo kopači in drugi pomožni delavci do ženitve le, če so dosegli kopaško kategorijo, sem vzel na podlagi zavarovalne statistike v poštve samo I. in II. kategorijo, katere znaša skupaj 4234 delavcev. Na te pride 3974 žen in 8629 otrok. Skupaj 12.603, kar pride povprečno na moža dva družinska člana ali skupno tri osebe.

Uradna statistika za I. 1925 pravi, da je bila povprečna plača v teh kategorijah 52 Din dnevno. A odbitki so znašali 4.50 Din na storjeni šilt, kar znači realno plačo 47.50 D. Mesečno na 25 šiltov 1187.50 Din, letno pa na 282 storjenih šiltov 13.395 Din. (Za leto 1926 bo še slabše.) Ker pa delavec in njegova družina rabi vsak dan hrano in teh je 365 v letu, pride na dan 36.70 Din, ali na osebo za preživljanje in obledo celih 12.59 Din. To je za tričlansko družino in ne za večjo, pri kateri se ta številka sorazmerno zmanjša. Vzemimo primer: 6članska družina 36.70 : 6 = 6.12 Din na dan. Kje so pa sedaj tisti reveži, ki delajo vedno na gospodski dnini za 40 Din in znaša njih realni dohodek na 365 dni samo 26.59 Din dnevno. Vprašajmo se, ali je življenje teh ljudi sploh še človeškó?

Tako, sedaj smo si vsaj deloma na jasnem glede teh, po mnenju TPD silno visokih realnih plač rudarjev. Sedaj pa še skušajmo ugotoviti, kakšne bi morale biti *dejanjske* te plače, da bi odgovarjale potrebam preživljanja ter nabave obroke za tročlansko družino rudarja.

Dr. Stev. Z. Ivanič utemeljuje v svoji knjigi »Iskrana človeka«, Beo-

Plenarna seja Strokovne komisije.

V nedeljo, 4. decembra, se je vršila plenarna seja Strokovne komisije, ki naj bi rešila razna važna vprašanja, ki so se pojavila tekom delovanja organizacij v zadnjem letu. Na plenu so bile zastopane vse zveze in glavni industrijski okraji.

Pri poslovnem poročilu se je ugotovilo, da zavira napredek gibanja pomanjkanje izobraženih zapornikov. Strokovna komisija je v izobraževalne namene razdelila podpor najvažnejšim organizacijam. Dekalisti kot politična skupina skušajo razbiti organizacije. Najprej so poskusili pri rudarjih in klubu ZDSZJ v Delavski zbornici. Njihovi zločinski nameni niso uspeli, ker sami dekalistični delavci odklanjajo vsak razkol. — One strokovne zveze, katerih odbori pridno organizacijsko delujejo, stalno naraščajo. Napredek organizacij zavisi samo od rednega, praktičnega dela.

Pri blagajniškem poročilu se je ugotovilo, da posamezne zveze ne izvršujejo redno svojih finančnih obveznosti in da vsi člani ne prejemajo »Delavca«. V splošnem je članstvo napredovalo in sicer pri kovinarjih, privatnih nameščencih, oblačilnih in lesnih delavcih.

S. Uratnik je poslovno poročilo izpopolnil s poročilom o splošnem položaju. Povedal je v glavnem sledeče: Medsebojno delovanje posameznih zvez je šibko, čeprav je več stikov med Strokovno komisijo in zvezami, kakor je bilo to nekoč. Pa isto velja za vse najrazličnejše panoge marksističnega gibanja: zakaj toliko izhaja, ko bi finančno in duhovno izhajali mnogo bolje, ako bi čim bolj združili upravni aparat in ustvarili en sam finančno močan in lepo urejevan list. Vse zveze skupaj naj pregledajo resnično stanje in se sporazumejo za enoten načrt. Radi

Prava naša domača
Kolinska cikorija
Damjamči
pristnost in jakost!

grad 1927, na podlagi znanstvenih in zdravniških preiskav, ki uvrščajo delo rudarja v najtežjo kategorijo dela, da potrebuje rudar-kopač za vzdrževanje svoje fizične sile in ohrane svoje družine pri sedanjih draginji, realnega dnevnega zaslužka najmanj 100 Din dnevno. Ker pa po »Rubnerjevem« družinskem proračunu pri rudarjih vsaj v večini odpade 12 odst. za stan in 5 odst. za kurjavo, bi morala biti ta realna plača 83 Din dnevno. Ta plača pa bi se morala z vsakim nadaljnjim družinskim članom povišati za 12.45 Din dnevno.

Trditev, da povprečna plača rudarja odgovarja predvojni plači, valorizirano z 1—15 napram sedanji draginji, ne drži iz razloga, ker je bil eksistenčni minimum pred vojno že v Avstriji, še veliko bolj pa v Srbiji, pod normalo eksistenčnega minimuma severozapadnih držav. (Srbski za 50 odstotkov.)

Da te številke niso fraza, dokazuje uradna statistika vojaških oblasti za celjski vojni okrug, v kateri se navaja, da je bilo v letu 1923 od 100 mladeničev sposobnih še 54, in v letu 1925 pa samo še 47 in da se je umrljivost moških v teh letih povečala za cele 3 odstotke. Pri tem pa še ni v poštve vzeta velikanska iznemoglost starejših rudarjev in pa bolehnost ter umrljivost žen in otrok, katerih umre že navadno v prvem letu od 15—25 odstotkov.

To bi bile temeljne ugotovitve o tem kritičnem stanju »glavinjače« TPD, v kateri se nahaja 20.230 oseb naše državne pripadnosti, ki so prodane na milost in nemilost v eksploatacijo inozemskega kapitala.

Rešitev tega problema pa ne bo odvisna od milosti Trboveljske premogokopne družbe ali pa socialnega čuta vladajočih, temveč samo od odločne razredne borbe prizadetih črnih trpinov.

komercializacije železnic

morajo strokovne organizacije zastopati stališče, da se uprava reši iz birokratskih rok. Podjetniki pa hočejo izročitev železnic v privatne roke — v roke bank. Proti temu smo najenergičnejše. — Dekalistični vodje so pa tega mnenja, da naj se gospodarji z železnicami čim slabše. To ni v interesu delavcev, niti v interesu revolucije, za katero mislijo dekalistični vodje, da jo bo krah železnic pospešil. Odločno smo proti temu, da nova uprava komercializiranih železnic poslabšuje službeno pragmatiko in da bi štedili na železnicah z redukcijo osobja, ko je v resnici osobja premalo, zlasti če pomislimo, da so v načrtu gradnje novih prog. — Za nov

državni proračun

smo predlagali, da se financira delovanje obrtnih sodišč. Nastopili smo proti nameravanemu ponovnemu zvišanju

davka na ročno delo.

Vlada namerava namreč še posebej obremeniti pomočnike in privatne nameščence. — Za

Borze dela

je vladni predlog tak, da izroča te socialne institucije v klero-radikalne roke. Podpore se pa delijo na denarne podpore in na produktivno pobijanje brezposelnosti z gradnjo stanovanj. Z novim predlogom ne moremo biti zadovoljni, vendar lahko ugotovimo, da se je nekatere zahteve naših strokovnih organizacij upoštevalo. — Za

Pravilnik za bratovske skladnice

gospodje ne vedo kam so ga zalozili. To izpričuje vso nemarnost vlade za socialna vprašanja. Pri tozadnji anketi bomo vztrajali na svojih znanih predlogih.

J. A.:

Socialni zločin!

Že od aprila meseca t. l. je na pobudo ZRJ začela Delavska zbornica zbirati podatke o delovnem in gospodarskem položaju rudarskega delavstva, zaposlenega pri Trbov. premogokopni družbi. Vršile so se konferenca za konferenco, zbral se je ogromen material. Naprošalo se je rudarsko oblast, interveniralo pri TPD za sklicanje tozadavne razprave v svrhu zboljšanja tega reznosnega gospodarskega položaja rudarjev in njihovih družin. Ali vse zastonj. Nihče se ne zgane. Rudarska oblast obljublja, ali TPD je menda močnejša in zato do te razprave ne pride. Čas poteka, ljudje pa stradajo in umirajo, a TPD pa — kljub vedno večji krizi v oddaji

premoga — dela leto za letom večje dobičke.

Da pa ne bo Trboveljska prem. družba in njeni malikovalci mislili, da se da ta njen socialni zločin nad to ubogo delavsko paro prikriti, hočem v spodaj navedenem na podlagi uradnih podatkov, ki so mi na razpolago, statistično dokazati jedro tega zločina.

Pri TPD se deli delavstvo po zaslužku na temeljni dnini v pet kategorij in sicer: I. kat. kopači 40 Din, II. kat. učni kopači 35 Din, III. kat. starejši vozači 30 Din, IV. kat. starejše ženske in delavci 25 Din, V. kat. mladoletni delavci 20 Din.

O položaju rudarskega delavstva bo v Trbovljah anketa 12. t. m. — Pravilnik

o delavskih zaupnikih

v novem načrtu upošteva le deloma zahteve naših organizacij. Kapitalisti se pa celo proti temu pravilniku obračajo s svojo podlo demagogijo, da takega pravilnika ne prenese naša industrija. Isto demagogijo uganjajo proti bolniškemu in nezgodnemu zavarovanju. V resnici pa vsi ti socialni zakoni industrije prav nič ne obremenjujejo. Mi se bomo z vso silo borili za zaščito obratnih zaupnikov, ker zaščita delavskih zaupnikov je predpogoj za izvrševanje socialne zakonodaje po podjetjih.

V debato so posegli ss. Vrankar, Jakomin, Krušič, Pliberšek, Vuk, Štukelj, Verbič in Arh. Radi pravilnika o delavskih zaupnikih se je povdarjalo, da bo edino pravo zaščito in avtoriteto delavskim zaupnikom dala samo **moč organizacij**. Vsa debata je bila na višku in posvečena notranjim organizacijskim in taktičnim problemom. — Vsi sklepi se bodo izvršili.

Domači pregled.

Na cesti »Pred konjušnico« ...

Delavec čita meščanske dnevnike. Samo, če bi jih znal res pravilno brati. Pa tega žal večina ne zna in podleže.

»Slovenski Narod« z dne 13. t. m. piše n. pr.:

Onemoglost.

Na cesti »pred konjušnico« v Trnovem je včeraj okoli 13. nenadoma postalo slabo zidarskemu delavcu Bajronu Bečiču, doma iz Bosanske Krupe. Slabo oblečeni delavec je vsled slabe hrane onemogel in je hotel iti z listkom OUZD v bolnico, a mu je spotoma postalo slabo. Stražnik ga je dvignil ter odpeljal na stražnico.

In kaj so potem napravili na stražnici z nesrečnim delavcem, tega »Slovenski Narod« ne pove. Ali so ga nahranili, ali so ga oblekli, ali so ga poslali odgonskim potom nazaj v Bosno?

Občina za to nima denarja, država ga nima, ker tako hočejo oni, ki danes vladajo. Kje dobiti ta denar, tega seveda meščanski list ne pove. Mesto tega prinaša takoj za to žalostno novico vesti o raznih »elitnih« plesih in zabavah, o kozuhovinastih plaščih in svilenih srajcah, o narodnosti in kokainski družbi. In delavec čita vse to — pa hlapčije dalje tudi s svojo dušo onemu, ki mu prodaja svoje roke, svojo telesno moč, svojo delovno silo. Če mora že svojo delovno silo prodajati, naj bi vsaj tudi duše ne nosil na trg.

Neorganizirani delavci, ali še ne boste spoznali te resnice, da si s solidarno borbo potom razredne organizacije zboljšate svoj položaj. Če pa slepo hlapčujete gospodarju, boste pač hlapčevali toliko časa, dokler se ne boste onemogli zgrudili, kakor se je zgrudil oni delavec na cesti »Pred konjušnico«.

Promet knjižnice Delavske zbornice.

v Ljubljani je v novembru zopet lepo napredoval, kakor je razvidno iz sledečih števil. Številke v oklepajih kažejo napredek napram oktobru. Knjižnico je obiskalo 1382 (+ 399) ljudi, ki so si izposodili 2809 (+ 959) knjig, od teh slovenskih 1625 (+ 610), nemških 1050 (+ 313), srbohrvatskih 134 (+ 3) odnosno leposlovnih 2478 (+ 842) in znanstvenih 331 (+ 117). Vpisalo se je 179 (+ 69) novih članov. Dohodkov je ilo 5319.10 Din (+ 1718.85).

Ali že več,

da si knjižnica prosvetnega odseka Delavske zbornice nabavlja vedno nove leposlovne in poučne knjige? Razen lepih romanov in povesti dobiš vse nove pomembne knjige o socialnih, narodno gospodarskih in tehničnih vprašanjih. V kratkem času po izdaji tiskanega seznama si je knjižnica nabavila med drugimi sledeča poučna dela:

a) Delovna znanost:

Handwörterbuch der Arbeiterwissenschaft. Doslej so izšli štirje zvezki. To je zbirka znanstvenih razlag in definicij vseh pojmov iz delovnega procesa, socialnega vprašanja itd.

b) Socialna politika. Delovno pravo:

Iz te panoge ima knjižnica sledeča sijajna dela znanega Raskela: Hauptfragen des Tarifrechts, Arbeitsrecht, Akkordlohn.

c) Racionalizacija dela in delavstvo:

O tem velevažnem vprašanju se je pri nas že precej pisalo, toda izčrpnega malo. Vsak strokovni zaupnik naj preštudira tozadevno izčrпно delo dunajske delavske zbornice: Rationalisierung, Arbeitswissenschaft und Arbeiterschutz. 300 strani obsegajočo knjigo krasi 56 slik. Isto vprašanje obravnava tudi knjiga: Amerikareise deutscher Gewerkschaftsführer.

Vodilnim zaupnikom priporočamo, da si prav tako izposodijo sledeče knjige, ki obravnavajo isto vprašanje, z več ali manj kapitalističnega stališča: Tänzler: Aus dem Arbeitsleben Amerikas, Müller: Soziale und technische Wirtschaftsführung in Amerika, Birnbaum: Organisation der Rationalisierung.

d) Narodno gospodarstvo:

Kdor ima osnovno narodno gospodarsko znanje, bo s pridom čital razpravo priznanega Cassela o značaju in vzrokih revščine narodov. Cassel je napisal to razpravo na mednarodno gospodarsko konferenco v Ženevi. Naslov knjige je: Cassel: Neuere monopolistische Tendenzen in Industrie und Handel.

Knjižnica ima tudi zbrana poljudna dela Diehla in Momberta.

Omenimo naj še dva angleška nacionalna ekonoma: Dalton: Einführung in die Finanzwirtschaft, Robertson: Produktion.

e) Rusija:

O sodobni Rusiji ima knjižnica med drugim objektivno pisano knjigo katoliško-konservativno orientiranega Rohana: Moskau in Fülöp-Miller: Der heilige Teufel Rasputin (bogato ilustrirano). Fülöp-Millerja poznajo oni, ki so čitali njegovo knjigo »Lenin und Gandhi«. Nadalje imamo Kischea und Woiskopfov »Umsteigen ins 21. Jahrhundert«.

f) Druge države:

Dogodke na vzhodu, angleško kolonialno politiko in revolucijo probujajoče se Azije nam razloži prevoda organizatorja kitajske revolucije Sun-Jat-Sena: 30 Jahre chinesische Revolution in Grundrissen von dem Volkstum.

Anglijo in njeno politiko osvetljuje Kircher Rudolf, Engländer: Menschen, Gestalten, Politik, Pressmagnaten etc.

g) Psihologija delavca

obrnava z marksističnega stališča Hermes Gertrud: Die geistige Gestalt des marxistischen Arbeiters. S katoliškega stališča pa Kautz Heinrich: Im Schatten der Schlote.

V Mohorjevi držbi so izšle knjige: Pitamic: Država, Pirjavec: Slovenski možje, Steska: Slovenska umetnost, in vsa druga dela v slovenskem jeziku so seveda v knjižnici. Vsem delavcem priporočamo končno v centralnem tajništvu Delavske zbornice izšlo knjigo: Ishrana človeka sa socialnog i fiziološkog gledišta.

Knjižnica s svojo izbiro najboljših del vseh smeri nudi delavskemu zaupniku možnost, da se res izobrazi in utrdi svoje nazore s tem, da čuje obe plati zvona.

Delavci, obiskujte svojo knjižnico! Prosvetni odsek Delavske zbornice.

Za slovenske delavce v Beogradu.

Slovenski delavci in nameščenci v Beogradu so se organizirali v kulturno društvo »Cankar«. Predvsem hočejo ustanoviti slovensko knjižnico. Prosvetni odsek Delavske zbornice v Ljubljani naproša vse, da darujejo dobre slovenske knjige za beograjski »Cankar«. Darovane knjige hvaležno sprejema Prosvetni odsek Delavske zbornice. Ljubljana, Gradišče št. 2.

Cankarjev večer v Ljubljani.

Prosvetni odsek Delavske zbornice v Ljubljani bo proslavil obletnico Cankarjeve smrti z recitacijskim večerom dne 12. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani OUZD. Recitirali bodo proletarski umetniki. Delavci, v pondeljek vsi na Cankarjev večer!

Mednarodni pregled.

Svetovna žetev.

Mednarodni poljedelski urad v Rimu navaja že številne podatke o letošnji žetvi. Manjkajo poročila iz Jugoslavije in Rusije. Vendar se dosedanja slika ne bo spremenila. V primeri z lanskim letom se je letos pridelalo pšenice za 6 odstotkov več, rži pa za 15, ječmena za 7 in ovsa za 1 odstotek.

Naj sledi nekaj števil za 117 držav: Pšenica pridelok v milijonih

	1927	1926
Evropa (22 dežel)	325.4	306.1
Kanada, Sev. Amerika,		
Mehika	363.7	340.8
Azija (4 dežele)	101.5	99.2
Sev. Afrika (4 dežele)	29.3	24.5
Skupaj	819.9	770.6
Rž:		
Evropa	206.4	184.4
Kanada in Sev. Amerika	20.1	13.2
Ječmen:		
Evropa	135.2	136.5
Kanada in Sev. Amerika	79.0	62.7
Azija	23.0	27.7
Sev. Afrika	20.2	14.2
Krompirja se je tudi več pridelalo, prav tako sladkorne pese.		

Naše organizacije.

Lesni delavci.

Med lesnimi delavci v Avstriji.

(Nadaljevanje.)

Internacionalne veze.

Internacionalni stiki Zveze avstrijskih lesnih delavcev so bili tudi v pretečni dobi zelo živahni. Veze z internacionalno »Unio« kakor tudi z bratskimi organizacijami posameznih držav je vzdrževal upravni odbor v glavnem pismeno. Osebnosti stiki so bili mogoči le ob priliki raznih kongresov. Na mednarodnem kongresu lesnih delavcev, ki se je leta 1925 vršil v Bruselju, je bila Zveza zastopana. Kamor upravni odbor ni poslal delegata, je poslal pozdravno pismo.

Da je upravni odbor z ozirom na internacionalne odnose postopal pravilno, dokazujejo najbolj navzoči številni inozemski delegati.

Tisk.

Svoječasno je strokovni list »Der Holzarbeiter« izhajal trikrat na mesec. Z ozirom na zelo visoke stroške je upravni odbor na nasvet zadnjega kongresa izdajanje omejil tako, da izhaja list le vsakih 14 dni. Naklada 23.000 izvodov stane šilingov 700.— (5.600.— Din). Člani češke narodnosti prejema jo češki list »Odhorár«, članice pa ženski list »Die Frau«.

Izdajanje lastnega žepnega koledarja je upravni odbor začasno ustavil. Stroški zanj bi bili namreč tako visoki, da bi kupna cena za člane bila previsoka in bi naklada vsled tega bila premajhna.

Upravni odbor zveze.

Upravni odbor je v poročilni dobi reševal vse agende, ki spadajo v njegov delokrog na 44 sejah. Po eno redno sejo je imel upravni odbor vsak mesec, ostale seje so bile izredne. Širše konference so se vršile dve. Po smrti s. Widholza je bil na njegovo mesto poklican pozlatar sodrug Schmidt. Udeležba članov upravnega odbora na sejah je bila vseskozi dobra. Vsake seje se je tudi redno udeležil po en član kontrole. Končno so se udeleževali seje tudi delegati članov onih strok, ki v upravnem odboru drugače niso zastopani. Omeniti je še, da se je redno udeleževal seje tudi po en zastopnik mladinske sekcije.

Tajništvo Zveze.

Z ustanovitvijo okrožnih tajništev se je centrala dokaj razbremenila, ker je bil odboren del dela prenešen na ta tajništva. Ako pa kaže eno ali drugo okrožno tajništvo podpreti in mu v važnih zadevah pomagati, tedaj mora tudi še vedno kdo iz centralne v dotični kraj. Včasih pride celo direktna zahteva po zastopniku centralne. Vsako tako priliko se porabi za obisk večjih podružnic. V splošnem so pa ti slučaji redki. Stanje nameščencev je, z izjemo sodr.

SAMO PREDSEDEK JE, še kdo misli, da iz rži ni kave. V tisočih rodbinah uživajo »ŽIKO« brez primesi zrnat kave v popolno zadovoljstvo. »ŽIKO« dobite v vsaki trgovini v rdečih zavitkih.

Mrkvička, ki je umrl, isto, kakor ob zadnjem kongresu.

Podružnice in vplačevalnice.

Že na zadnjem kongresu se je glasilo poročilo, da je število podružnic in vplačevalnic od 162 padlo na 150. Pred tem se je namreč že pričela pojavljati kriza. Čedalje hujše nastopajoča kriza je imela za posledico, da je padlo število podružnic in vplačevalnic še za 40 tako, da jih je danes še 110.

V veliki meri je kriv na padcu števila podružnic popolni časovni zastoj obratovanja na žagah. Naloga upravnega odbora bo, da ob ugodnejših prilikah skuša po možnosti povsod tam, ker so že podružnice bile, iste zopet oživeti.

Poleg prispevkov, ki jih podružnice pobirajo za svoje lokalne blagajne, so prejele za svoje upravne stroške od centralne v

letu	Šilingov	(Dinarjev)
1923	12.558.95	(97.471.60)
1924	26.075.34	(208.602.72)
1925	26.625.84	(213.006.72)
1926	22.068.12	(176.544.96)

(Dalje prihodnjič.)

Oblačilni delavci.

VIII. redni občni zbor Osrednjega društva oblačilnih delavcev.

Vršil se je v nedeljo, dne 20. novembra 1927. Zastopani sta bili samo podružnici Ljubljana in Maribor. Celjska podružnica ni svoje obveznosti napram centrali izvršila in se radi tega ni udeležila občnega zbora. Navzočih je bilo jako mnogo članov ljubljanske podružnice, kar je znamenje, da se člani zanimajo za organizacijo.

K 2. točki »poročilo odbora« poda predsednik kratko poročilo o splošnem delovanju centralne, blagajnik poda svoje poročilo o stanju blagajne. Predloži natančni letni obračun, detajliran v dohodkih in izdatkih, skupno in po podružnicah. Iz tega poročila je razvidno, da je najmočnejša ljubljanska podružnica, katere je vplačala nad 3000 prispevkov ter ima 84 moških članov, 2 članice in 7 vajencev. Za njo pride podružnica Maribor, katere je vplačala nekaj nad 1800 prispevkov in ima 52 članov. Celjska podružnica pa že ni na ponovne pozive obračunala 4 mesece.

Kontrola izjavi, da je pregledala vse račune in blagajno ter našla vse v najlepšem redu. Predlaga blagajniku in celokupnemu odboru absolutorij.

Vname se živahna debata k temu poročilu. Delegat Kuhelj (Ljubljana) kritizira, da je postavka za delegacije Din 480 previsoka in da v obračunu ni natančno razvidno, od katere svote so obresti vključene. S. Hojnik (Maribor) kritizira, da je centrala vse premalo izdala za delegacije, to je za ustanavljanje novih podružnic po celi Sloveniji. Če pogledamo nazaj v bivšo Avstrijo, so bili delegacijski stroški vključeni v več tisočih. Centralni predsednik, oziroma tajnik bi moral vsako leto najmanj vsake tri mesece obiskati vse podružnice, jih kontrolirati ter jim poročati o delovanju centralne in dati smernice za njih delovanje. Po nekaterih poanilih blagajnika izglasuje občni zbor soglasno absolutorij.

Tajništvo poročilo poda s. tajnik. Sej je imela centrala 12 rednih in 2 izredni. Članstvo se je gibalo med 98—152. Brezposelnost, katere je vladala v naši stroki, je kriva, da se je število članov v seziji povečalo, izven sezije pa zopet znižalo.

Poročilo o delovanju centralnega tajništva je podal s. Prezelj. Centrala je stala v redni zvezi s Strokovno komisijo, kateri je redno plačevala kvoto, ravno tako z URSSJ v Beogradu. Delavski zbornici se je odposlalo več dopisov glede zaposlitve inozemskih delavcev. Žal da tukaj nismo imeli uspehov, ker Inspekcija dela gre vedno na roko v tej stvari delodajalcem. Centrala je tudi prejela od Delavske zbornice čez 8000 Din brezposelne podpore, katero je razdelila med podružnice po potrebi. Zadrugi krojačev je tajništvo poslalo par dopisov, glede vajencev, inozemskih delavcev in glede izvrševanja krojaške obrti po nekrojačih. Tajništvo je bilo v zvezi z vsemi bratskimi krojaškimi organizacijami, kakor: Savez Sivačkih Radnika-ca Jugoslavije v Beogradu, Savez Krojaških Radnika-ca za Bosno in Hercegovino, Savez ROI i O J (Stanković) Beograd in neodvisnim SROI i OJ (Kolaček) isto v Beogradu. Iz strokovnih časopisov »Organizovani Radnik« v Beogradu in Zagrebu, je posneti, da v SROI i OJ vladajo nevdružne razmere in je organizacija na potu razpadanja, vsled osebnih bojev. Savez, katerega tajnik je Stanković, se bavi z zaposlitvijo stavkokolmecev. On ne izpolnjuje svoje obveznosti napram URSSJ. Valed teh razmer na jugu se tajništvo ni spustilo k vprašanju ujedinenja in ostane to vprašanje doprto, dokler se razmere ne konsolidirajo.

Po jako živahni debati, v katero posežejo ss. Hojnik, Vigrin, Smerajec in Nič, se poročilo tajništva vzame na znanje.

3. Poročilo podružnic. Prvo poda poročilo za Maribor s. Hojnik. Podružnica je

DELAVSKI ŽEPNI KOLEDAR 1928 JE IZŠEL!

imela 1 redni občni zbor, 2 članska sestanka, 5 sestankov s člani v tovarni »Maros« in 6 odborovih sej. Stanje blagajne je Din 19.999.01. Mezdni bojov v pretečenem letu ni bilo.

Za podružnico Ljubljana poda poročilo s. Smrajc. Podružnica je imela 1 redni občni zbor, 12 mesečnih sestankov. Ker je policija javila, da je nima registrirane in potrjenih pravil, je morala vložiti nova pravila in obdržati ustanovni občni zbor, kateri se je vršil 3. maja t. l. Mezdni bojov ni bilo. Sicer so nekateri mojstri predlagali zadrugi, da tarifo zniža, vendar vsled navedenosti vseh večjih tvrdk, da sedaj ni za to primeren čas, ni prišlo do izvršitve. Blagajniško stanje znaša čez 60.000 Din.

Ker podružnica Celje ni bila na obnem zboru zastopana, poda o njenem stanju poročilo s. predsednik. Podružnica trpi vsled neprestanih osebnih bojov na uspevanju. Zaupniški kader po delavnicah ne funkcionira. Veliko pa je krivo, da podružnica ne uspeva, tudi to, da nima svojega lokala, kjer bi se člani zbirali in vršili svoje dolžnosti. Sestanki se ne vršijo redno in še na tistih je udeležba jako slaba. Podružnica ni obračunala že od meseca junija naprej. Po daljši debati se je sklenilo naprositi Stokovno tajništvo v Celju, da stvar preišče, kje leži krivda, da podružnica ne obračunava. Po informacijah, katere prejme centrala od tajništva, naj se pelje funkcionar centrale v Celje, naj skliče sestanek članov, jim poroča o poteku obnega zbora in poskusi uživetati zanimanje članstva v organizacijo.

Točka 4. Volitve odbora. Izvoljeni so sledeči sodruzi: predsednik: Prezelj Anton, prvi podpredsednik: Hoinik Ivan, Maribor; drugi podpredsednik Rudolf Eič, Ljubljana; tajnik: Slavko Gorenc; namestnik: Anton Gorjup; blagajnik: Ivan Skuk; namestnik: Matija Kahrner; odborniki: Anton Pančur, Ivan Roter, Josip Renter, Valentin Škof, Franc Kmetič. Kontrolna komisija: Rudolf Piskar, Ivan Oblak, Ivan Gorjan, Franc Kebe in Franjo Vogrin, Maribor.

Širši odbor: Gregor Kuhelj, Andrej Smolej, Ljubljana in Ivan Belle, Maribor.

5. Sodr. predsednik poroča o poteku in sklepih kongresa naše Internacionalne v Amsterdamu, kateri se je vršil v dneh od 8. do avgusta t. l. v Parizu. Posebno važen je sklep o medsebojnem podpiranju in priznanje članstva vseh priključenih zvez, kateri stopi v veljavo 1. januarja 1928. Poročilo se sprejme soglasno na znanje.

Nadalje se preide k našemu položaju v Sloveniji. Poroča s. Prezelj. Brezposelnost, katere vlada v stroki, posebno v mesecih januar, februar in polovica meseca marca, nadalje v juliju, avgustu in septembru, onemogočuje veliko, da se organizacija ne razvija tako, kot bi se morala. V mnogih krajih, kjer je veliko krojaških pomočnikov nimamo dostopa do njih, ker nimamo znanstva. Sklene se naprositi vse medstrokovne odbore kjer obstojajo, da nam preskrbijo zaupnikov in da tako z njimi stopimo v dotiko. Vprašanje brezposelnosti je jako komplicirano, ker se ne vedo njeni pravi vzroki. Prvi vzrok bi bil umazana konkurenca. Tako se vidi, da se računa n. pr. v Ljubljani l. razred 570 Din za delo, takoj v najbližnji okolici pa računajo mojstri že samo 120—150 dinarjev. Človek bi mislil, da so taki mojstri preobloženi z delom, a temu ni tako. Oni imajo še manj dela, kakor velike tvrdke v mestu. Taki mali mojstri hodijo v mesto k tvrdkam po meri in v konfekcije po delo, ter izdelujejo za najslabotnejše nizke cene. Seveda, vsled te židovske konkurence mnogo trpijo pomočniki pri teh tvrdkah. Iz druge strani pa vidimo zopet drug jak tehen vzrok brezposelnosti in to je nadprodukcija delovnih moči v naši stroki. Tako imamo po poročilu Delavske zbornice v Sloveniji nad 1200 vajencev krojačev in nad 1400 vajenk šivilj. Se razume, da 400 vajencev kolikor jih je vsako leto prostih ne morejo mojstri zaposliti in to je zopet pripomoček brezposelnosti. Vajeniško vprašanje v naši stroki je jako potrebno natančne razrešiti. Imamo mnogo mojstrov, kateri imajo po 3 in še več vajencev in nobenega pomočnika. Ko se ti izučijo jih mojstri odšlove ter vzamejo zopet druge. Nekateri mojstri porabljajo svoje vajence za razna poljska, hišna in druga podobna dela po dnevi, po noči pa pri krojaštvu. Za vajence v krojaško obrt se jemljejo po navadi slabotni, pohabljeni dečki, katere pri drugih obrtjih nočejo sprejeti. Da krojaška stroka pri svoji zaposlitvi, kjer se dan za dnevom sedi sključen, rabi telesno močne narave, to mojstri ne pomislijo. Zatorej sprejme občni zbor resolucijo, katero naj se pošlje vsem krojaškim obrtnim zadrugam, da se ti nedostati odstranijo. Ljubljanski krojaški zadrugi pa se pošlje dopis, naj ona skliče anketo glede vajeniškega vprašanja, ter naj na njo povabi Delavsko zbornico in pa naše Osrednje društvo. Sodr. Hoinik kritizira Stokovno komisijo, ker je premalo vršila nadzorstvo nad stavko pekovskih pomočnikov. Omenja, da se ne sme več dopustiti, da bi vsled nezmožnosti voditeljev stavka propadla, kakor v tem slučaju. To ne škoduje samo dotični organizaciji ampak vsem, ker člani izgubijo zaupanje in moč in sposobnost svoje organizacije. Sklene se poslati tozadeven dopis na Stokovno komisijo.

6. Točka razno. Predsednik prečita 2

predloga mariborske podružnice za zvišanje podpor. Prvi predlog je, da člani v boleznih in brezposelnosti prejmejo podpore že za prvih 7 dni, in ne šele za 3. tednom, kakor dosedaj. Po jako živahni in burni debati in po poročilu predsednika in blagajnika, da je to materijelno neizvedljivo, če se obenem ne zvišajo tudi prispevki za centralo, se sklene: pravico do brezposelne podpore imajo člani kot dosedaj s 3. tednom, bolniško podporo pa prejmejo člani že z drugim tednom boleznih. Drugi predlog je, da se potne podpore zvišajo od 30 na 40 Din. Sklene se na predlog centrale, potne podpore se zvišajo od 30 na 50 Din. Podružnice naj sklene

nejo z gostilno in prenočiščem pogodbo za hrano in prenočišče, katere nudijo največje ugodnosti. Tja se naj potujejo člani delegirajo, kar pa preostane od vsote Din 50, pa se članom izplača. Sklene se priporočiti to tudi drugim organizacijam. Da se članom vzbudi bolj zavest za svojo strokovno organizacijo, se sklene naročiti več izvodov »Delavca«, tako za Ljubljano 40, Maribor 30 izvodov. Sodrugi Hoinik predlaga ljubljanskim sodrugom o razmišljanju svoje produktivne zadruge, katere bi dajala strokovni organizaciji lahko moralno in materijalno podporo v slučaju stavk itd. Se vzame na znanje.

Izvoli se tričlanski odbor, kateri naj rešuje vsa važnejša vprašanja in sicer s. Prezelj, Skuk in Nič. Sklene se naročiti zopet mehke izkaznice za novo pristopivše člane, katere se po enoletnem članstvu zamenjajo brezplačno za knjižice. Član, kateri želi knjižico takoj pri vstopu, mora plačati za njo 5 Din. Pri drugem in nadaljnjem vstopu se plača vstopnina Din 5. Reši se še nekatera formalnosti glede dviga društvene imovine. Ker se nihče več ne oglašuje k besedi, sodrug predsednik apelira na vse člane, da delujejo s podvojenimi močmi za organizacijo, se zahvali za udeležbo in zaključijo občni zbor ob 5. uri popoldne.

Povsod smo zadnji!

Srednjeevropska težka železna industrija in nje organizacije.

Dne 25. in 26. junija t. l. se je vršila v Pragi konferenca kovinarjev, ki so zaposleni v težki železni industriji. Ves materijal dnevnega reda je bil vzet iz Avstrije, Ogrske, Čehoslovaške, Poljske, Rumunije in Jugoslavije. Avstrijska kovinarska zveza je zbrala statistični materijal, ki je obsegal naslednje podatke:

V navedenih državah imamo 55 plavžev. Od teh jih je 21 v Čehoslovaški, 20 na Poljskem, 6 na Ogrskem, 4 v Avstriji, 3 Rumuniji in 1 v Jugoslaviji. Valjarjev je 97 v obratu. Od teh 33 v Čehoslovaški, 22 v Avstriji, 20 na Poljskem, 17 na Medžarskem, 3 v Jugoslaviji in 2 v Rumuniji. Valjaren za pločevino imamo 42. Od teh v Avstriji 16, Čehoslovaški 11, na Poljskem 9, v Rumuniji 4, na Madžarskem 2. Jeklarn imamo 46. Od teh 19 v Čehoslovaški, 11 na Poljskem, 9 v Avstriji, 5 na Madžarskem in po 1 v Jugoslaviji in Rumuniji. Vseh obratov imamo torej

240, to je jeklaren, valjaren in plavžev; tako jih imamo na Čehoslovaškem 84, Poljskem 60, v Avstriji 51, na Ogrskem 30, v Rumuniji 10 in v Jugoslaviji 5.

Naprave teh plavžev so nastopne:

Država	Visoke peči	Martinovke	Peči z el. napr.	Navadno	Skupaj
Čehoslovaška	21	64	14	128	227
Avstrija	4	30	21	36	91
Ogrska	6	28	15	32	81
Poljska	20	46	6	3	75
Jugoslavija	1	10	—	25	36
Rumunija	3	8	3	2	16
Skupaj	55	186	59	226	528

V vseh teh obratih je bilo zaposlenih 97.945 delavcev, in sicer: Na Čehoslovaškem 84.889, na Poljskem 16.885, na Ogrskem 13.595, v Avstriji 11.173, v Jugoslaviji 4.102 in v Rumuniji 3.301. Čehoslovaška ima tedaj 50 odstotkov od vseh navedenih držav v težki industriji zaposlenega delavstva. Razdelitev delavstva po posameznih produkcijah in državah je naslednja:

	Avstrija	Čehosl.	Ogrska	Poljska	Jugosl.	Rumunija	Skupaj
Visoke peči	406	3991	310	2114	800	390	
Valjarne	2748	8861	2731	6389	2707	691	
Valjarne za pločev.	1478	2446	325	4231	—	1640	
Jeklarn	3358	8815	1418	4151	595	580	
Drugi sem spadajoči obrati	3183	24776	8811	—	—	—	
	11173	48889	13595	16885	4102	3301	97945

Statistika izkazuje, da imamo v Jugoslaviji 10 Martinovih in nobene elektro-peči. Poročevalec se čudi, da se v Jugoslaviji tako malo producira. Stvar je pa bila takoj pojasnjena, ko se je ugotovilo, da so v Jugoslaviji v obratih nezaslišano zaostale naprave v vseh plavžih in sicer take, ki so jih v drugih državah že zdavnaj modernizirali: Smo pač vselej in povsod — zadnji!

Številke mogoče niso prav točne. Tu pa čaka naša organizacija naloga, da zbira materijal, posebno pa še statističen.

Pri poročilu na konferenci so bila najmanj zanesljiva poročila iz Poljske, Jugoslavije in Rumunije, ki niso znala navesti števila zaposlenih delavcev niti za priključne obrate v raznih plavžih (kakor na primer Jesenice-Dobrava, tovarna elektrod). Predvsem je treba te statistike, da se ugotovi, kolikšno delavstva je v kovinskih obratih produktivnega in koliko neproduktivnega.

Najbolj važne so pa organizacijske razmere, ki morajo biti kazalec za nas, kakšno mora biti bodoče delo. Statistika tega poročila nam kaže, da so v Jugoslaviji v plavžarski stroki in sploh v težki železni industriji najslabše kovinarske organizacije v celi srednji Evropi.

Tu nam bo treba razmišljati in

poiskati vzroke ter iti na intenzivno agitacijsko delo. V Jugoslaviji imamo v težki industriji po poročilu te konference 719 organiziranih delavcev, 3383 pa neorganiziranih, tako, da imamo komaj 17 odstotkov kovinarjev v organizaciji. Statistika nam kaže po posameznih državah organizacijske razmere v težki železarski industriji sledeče:

Država	Kovin. zveza	V drugih organiz.	Nasprot. organiz.	Skupaj	Indice rentnih
Avstrija	6200	71	217	6488	4685
Čehoslovaška	12492	101	6353	18954	29935
Ogrska	2225	233	86	2544	11051
Poljska	3189	484	2285	5958	10927
Jugoslavija	314	265	140	719	3383
Rumunija	1423	—	20	1443	1858
Skupaj	25843	1163	9101	36106	61839

Majhno je število naših organiziranih kovinarjev in še te, mislim, se s točnostjo kregajo. Mi imamo 17 odstotkov organiziranih kovinskih delavcev, Avstrija pa 60 odstotkov.

Sodrug na delo!

Produkcija jekla v Jeseniških plavžih. Kranjska industrijska družba je v svojem podjetju na Jesenicah dosegla letos največjo produkcijo 55% od predvojnne dobe. Producirala je 42.606 ton surovega martinovega jekla, napram 37.596 tonam v letu 1925—1926. Produkcija v letu 1913—1914 je znašala 76.834 ton. Produkcija 1926—1927 je sicer najvišja po vojni, vendar pa dosega komaj 55% predvojne dobe. Vsled sklenjenih jeklarskih kartelov bo produkcija gotovo znizena.

Izvoli se tričlanski odbor, kateri naj rešuje vsa važnejša vprašanja in sicer s. Prezelj, Skuk in Nič. Sklene se naročiti zopet mehke izkaznice za novo pristopivše člane, katere se po enoletnem članstvu zamenjajo brezplačno za knjižice. Član, kateri želi knjižico takoj pri vstopu, mora plačati za njo 5 Din. Pri drugem in nadaljnjem vstopu se plača vstopnina Din 5. Reši se še nekatera formalnosti glede dviga društvene imovine. Ker se nihče več ne oglašuje k besedi, sodrug predsednik apelira na vse člane, da delujejo s podvojenimi močmi za organizacijo, se zahvali za udeležbo in zaključijo občni zbor ob 5. uri popoldne.

Pozor strojnik in kurjači! Vabimo na sestanek v svrhu razgovorov o naših zadevah in o ustanovitvi svoje stanovske organizacije. Sestanek se vrši v nedeljo, dne 18. decembra ob 10. uri dopoldan v salonu hotela Loyd na Sv. Petra cesti v Ljubljani. Ker je dnevni red življenske važnosti za nas, je udeležba dolžnost. — Pripravljalni odbor.

Izredne podpore za Božič. Odbor podružnice SMRJ »Ljubljana« je sklenil dati izredne lokalne podpore za Božič bolnim in brezposelnim kovinarjem in sicer oženjenim po Din 150, neženjenim po Din 100. Te izredne podpore se izplačujejo na dan 22. decembra t. l. v društvenih prostorih. — Odbor.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Ljubljana. (Iz tobačne tovarne.) Dne 15. junija 1926 je bil uveljavljen nov pravilnik proti določbam zakona o zaščiti delavcev, ki pravi, da se vsi zakoni in uvedbe predno stopijo v veljavo, pošljejo na vpogled Delavskim zbornicam in organizacijam. Seveda pri nas se ni to zgodilo, ker je monopolna uprava kar na svojo roko izdala pravilnik o redu in radu brez vednosti Delavske zbornice in organizacije in tako je ta pravilnik precej slabši kakor je bil prejšnji. Uvaja vojaško disciplino. Navajamo slučaj, ki se je zgodil dne 14. decembra t. l., ko je neki delovodja, predno smo šli iz tovarne, prišel delat red, to pa takonodno, da je napravil še večji nered. Pri tem je nad delavci vpil in jih zmerjal. Končno se nedko oglašil in reče: vsaj nismo pri vojaki, on pa se je razjezil in vpil: pa boste videli, da smo pri vojaki, tako smo tedaj kot vojaki, ne pa kot svobodni državljani. Da pa je stvar še lepša, zapije dotični delovodja: prokleta banda hudičeva. Sedaj naj javnost konstatira ali smo vojaki, ali ne, ali smo prokleta banda, ali ne? Prvič gospodje res mislijo, da smo vojaki, ker smo tako lepo ponižni, ker vse lepo potrpimo in capljamo vsak po svoji poti. Vsakdo pravi, bo že boljše na onem svetu, če smo prav tukaj zakleta banda. Tako je, da počasi bo še vse prišlo, tudi batine bodo kmalu na dnevnem redu, saj imamo sedaj prav občutne kazni za vsako malenkost kazen od 1—30 dni, seveda moraš delati, a plače ne dobiš. Tako je, delavci zdramite se in na delo.

Izkaz nabranih prispevkov za podporo stavkajočih pekov v Ljubljani. (Zbirka Stokovne komisije za Slovenijo). I. in II. izkaz skupaj 2932.20 Din. Nadalje so nabrali in poslali: Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica Trbovlje Din 186.25, Zveza usnjarskih delavcev Jugoslavije, podružnica Šostanj Din 223. Skupaj III. izkaz Din 409.25. Pri II. izkazu v 22. številki »Delavca« je pomotoma izostala zbirka Splošne delavske zveze Jugoslavije, podružnica Tržič, ki znaša Din 56. Skupna zbirka I., II., in III. izkaza znaša Din 3341.25.

Priporočamo testenine

ki so najboljše.

Sodrug!

Zahtevajte po vseh brivnicah, kavarnah, gostilnah »Delavca«! »Delavec« naj ne manjka v nobenem javnem lokalni! —

L. MIKUŠ

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 15. DEŽNIKI

Na malo! Na veliko! Ustanovljeno 1839.

Ustanovljeno 1852.

TEOD. KORN

Ljubljana, Poljanska cesta 31. 8.

Krovstvo, kleparstvo, instalacija vodovodov in kurjava, Pločevinasta embalaža in litografija.